

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านแรงจูงใจ กับความเครียดในงาน
ของผู้บริหารการพยาบาล โรงพยาบาลและศูนย์บริการสาธารณสุข
ในสังกัดกรุงเทพมหานคร

นางสาวสมจิตต์ แก้วเกรียงไกร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-225-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16884838

RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, MOTIVATION FACTORS,
AND JOB STRESS OF NURSING ADMINISTRATORS, HOSPITALS AND
HEALTH CENTERS UNDER THE JURISDICTION OF
BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

Miss Somchit Kaewkriengkrai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science

Nursing Administration Program

Graduate School

Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-632-225-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านแรงจูงใจ กับ
ความเครียดในงานของผู้บริหารการพยาบาล โรงพยาบาลและ
ศูนย์บริการสาธารณสุข ในสังกัดกรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวสมจิตต์ แก้วเกรียงไกร

ภาควิชา

พยาบาลศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ กุงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประภา ลิมประสูตร)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

สมจิตต์ แก้วเกรียงไกร : ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านแรงจูงใจ
กับความเครียดในงานของผู้บริหารการพยาบาล โรงพยาบาลและศูนย์บริการสาธารณสุข
ในสังกัดกรุงเทพมหานคร (RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS,
MOTIVATION FACTORS, AND JOB STRESS OF NURSING ADMINISTRATORS,
HOSPITALS AND HEALTH CENTERS UNDER THE JURISDICTION OF
BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION) อ.ที่ปรึกษา :

รศ.ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์, 146 หน้า. ISBN 974-632-225-7

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้าน
แรงจูงใจกับความเครียดในงานของผู้บริหารการพยาบาล โรงพยาบาลและศูนย์บริการสาธารณสุข
ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในงานของผู้บริหารการพยาบาล
ตัวแปรต้น คือ อายุ ประสบการณ์การทำงาน ภาระครอบครัว และแรงจูงใจในงาน ตัวอย่างประชากร
ที่ศึกษาเป็นพยาบาลวิชาชีพที่อยู่ในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย หัวหน้าหน่วย ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล
และศูนย์บริการสาธารณสุข ในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 220 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น
แบบสอบถาม จำนวน 3 ตอน ประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามแรงจูงใจในงาน
และแบบวัดความเครียดในงาน มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .87 และ .87 ตามลำดับ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ค่าเฉลี่ยของความเครียดในงานของผู้บริหารการพยาบาลในโรงพยาบาลและศูนย์
บริการสาธารณสุขอยู่ในระดับต่ำ ส่วนค่าเฉลี่ยของแรงจูงใจในงานของผู้บริหารการพยาบาลทั้งสอง
กลุ่มอยู่ในระดับปานกลาง
2. ผู้บริหารการพยาบาลในโรงพยาบาลมีความเครียดในงานสูงกว่า แต่มีแรงจูงใจ
ในงานต่ำกว่าผู้บริหารการพยาบาลศูนย์บริการสาธารณสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. อายุ ประสบการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์ทางลบ ในขณะที่ภาระครอบครัวมีความ
สัมพันธ์ทางบวกกับความเครียดในงานของผู้บริหารการพยาบาลในโรงพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05
4. แรงจูงใจในงานด้านความสำเร็จในงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้าน
การสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน และแรงจูงใจในงานรวมทุกด้าน มีความสัมพันธ์
ทางลบกับความเครียดในงานของผู้บริหารการพยาบาลศูนย์บริการสาธารณสุข อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่แรงจูงใจในงานรวมทุกด้านของผู้บริหารการพยาบาลในโรงพยาบาล
ไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในงาน

ภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม

##C486169 : MAJOR NURSING ADMINISTRATION

KEY WORD: PERSONAL FACTORS / MOTIVATION FACTORS / JOB STRESS / NURSING ADMINISTRATORS

SOMCHIT KAEWKRIENGKRAI : RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, MOTIVATION FACTORS, AND JOB STRESS OF NURSING ADMINISTRATORS, HOSPITALS AND HEALTH CENTERS UNDER THE JURISDICTION OF BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. JINTANA YUNIBHAND, Ph.D 146 pp. ISBN 974-632-225-7

The purposes of this research were to study the relationships between personal factors, motivation factors, and job stress of nursing administrators, hospitals and health centers under the jurisdiction of Bangkok Metropolitan Administration, and to find the relationships between age, work experience, family responsibility, motivation, and job stress of nursing administrators. Research subjects consisted of 220 head nurses who worked in hospitals and health centers under the jurisdiction of Bangkok Metropolitan Administration. Three instruments, used in collecting research data, were personal factors, motivation factors and job stress questionnaires which have been tested for content validity and the internal reliability. The Cronbach alpha were .87 and .87, respectively.

The major findings were as follows :

1. The mean scores of job stress of nursing administrators in hospitals and health centers were at the low level, but the mean scores of motivation of these administrators were at the medium level.
2. The mean score of job stress of nursing administrators in hospitals was significantly higher than that of nursing administrators in health centers, at the .05 level. On the contrary, the mean score of motivation of the former group was significantly lower than that of the latter group, at the .05 level.
3. Age and work experience were significantly and negatively related, whereas, the family responsibility was significantly and positively related, to job stress of nursing administrators in hospitals, at the .05 level.
4. Motivation in all aspects and in each aspect, namely, achievement, recognition, and supporting from supervisors and colleagues were significantly and negatively related to job stress of nursing administrators in health centers, at the .05 level. In addition, there was no significant relationship between motivation and job stress of nursing administrators in hospitals.

ภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิติศ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์ ที่ให้ความเมตตา ให้กำลังใจในยามที่ท้อแท้ และเสียสละเวลาอันมีค่าในการช่วยเหลือชี้แนะแนวทาง ให้คำปรึกษาและข้อคิดเห็น ตลอดจนการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ทวิวัฒน์ ปิตยานนท์ ที่กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับสถิติที่ใช้ในการวิจัย และกราบขอบพระคุณอาจารย์ในคณะพยาบาลศาสตร์ทุกท่าน ที่ให้กำลังใจตลอดมา รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง ๑ ท่าน ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจนหัวหน้าหอผู้ป่วยและหัวหน้าหน่วยทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ พี่ น้อง เพื่อน ๆ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ในตึกคัลยกรรมระบบ บัสสาวะ วชิรพยาบาล ที่ให้กำลังใจ และขอขอบพระคุณ คุณอนันต์ มุขสมบัติ ที่คอยช่วยเหลือสนับสนุน ทั้งด้านกำลังใจและกำลังทรัพย์เป็นอย่างดีตลอดมา

จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

สมจิตต์ แก้วเกรียงไกร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
แนวเหตุผลและสมมติฐานของการวิจัย.....	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	54
ประชากรและตัวอย่างประชากร.....	54
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	101
สรุปผลการวิจัย.....	103
อภิปรายผลการวิจัย.....	109
ข้อเสนอแนะ.....	117

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	120
ภาคผนวก.....	129
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ.....	130
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	133
ภาคผนวก ค สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	142
ประวัติผู้วิจัย.....	146

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากร ตัวอย่างประชากร จำแนกตามโรงพยาบาลและหน่วยงาน..	53
2	ค่าความเที่ยงของ เครื่องมือข้อมูลทดลองและข้อมูลจริง.....	59
3	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารการพยาบาล จำแนกตามอายุ สถานภาพสมรส การอบรมทางการบริหาร ประสบการณ์การทำงาน โรงพยาบาล/หน่วยงาน และลักษณะงาน.....	67
4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะครอบครัวของผู้บริหารการพยาบาลในแต่ละด้านและโดยรวม.....	69
5	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารการพยาบาล จำแนกตามภาวะครอบครัว.....	70
6	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารการพยาบาล จำแนกตามระดับแรงจูงใจในงาน.....	71
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนระดับแรงจูงใจในงานของผู้บริหารการพยาบาล จำแนกตามรายด้านและโดยรวม.....	72
8	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของแรงจูงใจในงานของผู้บริหารการพยาบาล จำแนกตามสถานภาพสมรส การอบรมทางการบริหาร และหน่วยงาน.....	73
9	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของแรงจูงใจในงานของผู้บริหารการพยาบาลรายด้าน และโดยรวม จำแนกตามหน่วยงาน.....	74
10	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของแรงจูงใจในงานของผู้บริหารการพยาบาล จำแนกตามอายุ ประสบการณ์การทำงาน ภาวะครอบครัว และลักษณะงาน...	75
11	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของแรงจูงใจในงานเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method) จำแนกตามลักษณะงาน.....	77
12	จำนวนและร้อยละของผู้บริหารการพยาบาล จำแนกตามระดับ ความเครียดในงานรายด้านและโดยรวม.....	78
13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความเครียดในงานของผู้บริหารการพยาบาล จำแนกตามรายด้านและโดยรวม.....	79

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
14	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความเครียดในงานของผู้บริหารการพยาบาล จำแนกตามอายุ.....	80
15	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความเครียดในงานเป็นรายคู่ โดยวิธีการ ของเชฟเฟ (Scheffe's method) จำแนกตามกลุ่มอายุ.....	81
16	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความเครียดในงานของผู้บริหารการพยาบาล จำแนกตามสถานภาพสมรส และการอบรมทางการบริหาร.....	82
17	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความเครียดในงานของผู้บริหารการพยาบาล จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน.....	83
18	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความเครียดในงานเป็นรายคู่โดยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's method) จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน.....	84
19	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความเครียดในงานของผู้บริหารการพยาบาล จำแนกตามภาวะครอบครัว.....	85
20	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความเครียดในงานเป็นรายคู่โดยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's method) จำแนกตามภาวะครอบครัว.....	86
21	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความเครียดในงานของผู้บริหารการพยาบาล จำแนกตามลักษณะงาน.....	87
22	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความเครียดในงานเป็นรายคู่ โดยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's method) จำแนกตามลักษณะงาน.....	88
23	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความเครียดในงานของผู้บริหารการพยาบาล โดยรวมและ เป็นรายด้าน จำแนกตามหน่วยงาน.....	89
24	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความเครียดในงานของผู้บริหารการพยาบาล จำแนกตามระดับแรงจูงใจในงาน.....	90
25	เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของความเครียดในงานเป็นรายคู่โดยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe's method) จำแนกตามระดับแรงจูงใจในงาน.....	91

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
26	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างอายุ ประสบการณ์การทำงาน ภาวะครอบครัว แรงจูงใจในงานรายด้านและ โดยรวมกับความเครียดในงาน ด้านความรู้สึกหรือพฤติกรรม.....	92
27	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างอายุ ประสบการณ์การทำงาน ภาวะครอบครัว แรงจูงใจในงานรายด้านและ โดยรวมกับความเครียดในงาน ด้านสุขภาพทางกาย.....	94
28	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างอายุ ประสบการณ์การทำงาน ภาวะครอบครัว แรงจูงใจในงานรายด้านและ โดยรวม กับความเครียดในงาน	95
29	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างอายุ ประสบการณ์การทำงาน ภาวะครอบครัว แรงจูงใจในงานรายด้านและ โดยรวมกับความเครียดในงาน รายด้านและ โดยรวมของผู้บริหารการพยาบาลที่ปฏิบัติงานใน โรงพยาบาล.....	97
30	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างอายุ ประสบการณ์การทำงาน ภาวะครอบครัว แรงจูงใจในงานรายด้านและ โดยรวมกับความเครียดในงาน รายด้านและ โดยรวมของผู้บริหารการพยาบาลที่ปฏิบัติงานศูนย์บริการสาธารณสุข.	99